

Sygn. akt VII U 3975/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marcin Graczyk
Protokolant:	Praktykant Ewa Bieniek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 grudnia 2019 r. w Warszawie

sprawy A. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym i wysokość podstawy wymiaru składek, o wysokość podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy i o wysokość podstawy wymiaru składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

z udziałem M. S.

na skutek odwołania A. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 4 czerwca 2019 nr (...)

z dnia 4 czerwca 2019 nr (...)

z dnia 4 czerwca 2019 nr (...)

zmienia decyzje z dnia 4 czerwca 2019 nr (...), z dnia 4 czerwca 2019 nr (...), z dnia 4 czerwca 2019 nr (...) w ten sposób, że ustala, że M. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 3 lipca 2010 r. jako pracownik u płatnika składek A. S. (1), a wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynika z wysokości wynagrodzenia M. S. określonego umową o pracę.

UZASADNIENIE

A. S. (1) w dniu 29 lipca 2019 r. złożył odwołania za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga

w W.. Odwołujący zaskarżył decyzje organu rentowego z dnia 4 czerwca 2019 r., nr: (...), (...) oraz (...). Powyższym decyzjom zarzucił naruszenie art. 6 k.p.a. poprzez naruszenie zasady praworządności, art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych z uwagi na błędne ich zastosowanie oraz art. 6 k.c. związane z naruszeniem zasady rozkładu ciężaru dowodu. W związku z tym ubezpieczony wniósł o zmianę

zaskarżonych decyzji poprzez ustalenie, że nie ma obowiązku odprowadzania składek za M. S. na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne od lipca 2010 r., jak za osobę współprowadzącą działalność gospodarczą oraz jest zobowiązany do odprowadzania za nią składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Pracy od lipca 2010 r. jako jej pracodawca. A. S. (1) wniósł również o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W ocenie ubezpieczonego organ rentowy nie udowodnił w przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym, aby jego żona M. S. w dniu zawarcia związku małżeńskiego stała się osobą współprowadzącą działalność gospodarczą. Odwołujący uznał, że rozstrzygnięcie w zaskarżonej decyzji zostało wydane jedynie z uwagi na zawarcie związku małżeńskiego oraz fakt zamieszkania małżonków pod wspólnym adresem. Wskazał nadto, że pominięto kwestię wykonywania przez M. S. tego samego zakresu obowiązków z tytułu zawartej umowy o pracę zarówno przed, jak i po ślubie oraz, że małżonkowie nie posiadają wspólnego majątku z uwagi na zawarcie rozdzielności majątkowej. Ubezpieczony podkreślił, że jego żona nie ma żadnych umocowań, nie współprowadzi działalności gospodarczej, nie jest dopuszczona do udziału w sprawach organizacyjnych oraz nie uczestniczy w spodziewanym dochodzie firmy. W związku z powyższym odwołujący stwierdził, że nie ma obowiązku odprowadzania składek za swoją żonę na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy jak za osobę współprowadzącą działalność gospodarczą (odwołania z dnia 29 lipca 2019 r., k. 3-5 a. s., k. 2-3 a. s. VII U 3976/19, k. 2-3 a. s. VII U 3977/19).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołania z dnia 8 sierpnia 2019 r. wniósł o ich oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od odwołującego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

W ocenie organu rentowego M. S. będąc zatrudnioną w firmie męża w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego zajmowała się faktycznie wieloma sprawami organizacyjnymi. ZUS powołując się na poglądy orzecznictwa stwierdził, że o statusie osoby współpracującej decydują łącznie trzy przesłanki, tj.: znalezienie się w kręgu osób bliskich enumeratywnie wymienionych, pozostawanie członka rodziny we wspólnym gospodarstwie domowym oraz współpracowanie przy prowadzeniu działalności gospodarczej. W związku z tym uznał, że odwołujący jest zobowiązany do odprowadzania składek za M. S. na ubezpieczenie społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne od lipca 2010 r., jak za osobę współprowadzącą działalność gospodarczą (odpowiedź na odwołania z dnia 8 sierpnia 2019 r., k. 8-9 a. s.).

Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawy o sygn. akt VII U 3976/19 i VII U 3977/19 ze sprawą o sygn. akt VII U 3975/19 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz prowadzenia dalej pod wspólną sygn. akt VII U 3975/19 (zarządzenia z dnia 2 października 2019 r., k. 9 a. s. VII U 3976/19 i k. 9 a. s. VII U 3977/19).

Sąd zawiadomił M. S. o toczącym się postępowaniu i pouczył o możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze zainteresowanej (postanowienie z dnia 14 listopada 2019 r., k. 21 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „A. (...) A. S. (1)” z siedzibą w W. w dniu 1 lipca 2002 r. zatrudnił M. G. (obecnie M. S.) w ramach umowy o pracę na czas określony od dnia 1 lipca 2002 r. do dnia 31 stycznia 2003 r. w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego z wynagrodzeniem 400,00 złotych brutto miesięcznie (umowa o pracę z dnia 1 lipca 2002 r., k. 2 a. o., zeznania świadka M. U., odwołującego i zainteresowanej. k. 20 verte i 27-28 a. s.).

M. S. wykonuje pracę w biurze firmy znajdującym się przy ul. (...) w W.. Do jej obowiązków miało należe

ć sprawdzanie poczty, obsługa urządzeń biurowych, sporządzanie pism, nadzorowanie i zabezpieczenia dokumentów, odbieranie telefonów i zarządzanie pozyskanymi informacjami, organizowanie i uczestniczenie

w spotkaniach firmowych zgodnie z wytycznymi pracodawcy oraz zastępowanie współpracowników lub reprezentowanie pracodawcy w razie potrzeby w ramach posiadanych kwalifikacji. Ubezpieczona faktycznie zajmowała się kserowaniem dokumentów, redagowaniem pism, kontaktowaniem się z kontrahentami i pracownikami firmy, rozliczaniem czasu pracy kierowców i prowadzeniem akt osobowych. Wszystkie czynności zainteresowana wykonywała pod nadzorem swojego męża. Odwołujący korzysta z usług księgowych oferowanych przez firmę zewnętrzną, która jest prowadzona przez M. U.. Zainteresowana kontaktowała się telefonicznie i mailowo z M. U.. W dokumentacji kierowanej do jego firmy zainteresowana wykazywana była w dokumentacji jako pracownik (informacja o zakresie obowiązków pracownika z dnia 1 lipca 2002 r., k. 9 a. o., zeznania świadka M. U., odwołującego i zainteresowanej. k. 20 verte i 27-28 a. s..

Zainteresowana od dnia 21 września 2002 r. została zatrudniona w ramach pełnego wymiaru czasu pracy. Umowa o pracę była przedłużana na czas określony od dnia 1 lutego 2003 r. do dnia 31 sierpnia 2003 r., od dnia 1 września 2003 r. do dnia 31 marca 2004 r., od dnia 1 kwietnia 2004 r. do dnia 30 kwietnia 2004 r., od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 30 listopada 2004 r., od dnia 1 grudnia 2004 r. do dnia 30 listopada 2005 r., od dnia 1 grudnia 2005 r. do dnia 30 listopada 2007 r. oraz od dnia 1 grudnia 2007 r. na czas nieokreślony. Wówczas zmianom podlegała jedynie wysokość wynagrodzenia (aneks do umowy o pracę, k. 11 a. o., umowy o pracę z dnia 31 stycznia 2003 r., 29 sierpnia 2003 r., 26 kwietnia 2004 r. 26 listopada 2004 r., 30 listopada 2005 r. i 30 listopada 2007 r., k. 15, 17, 29, 30, 38, 52 i 77 a. o.).

A. S. (1) wstąpił w związek małżeński z M. S. w dniu 3 lipca 2010 r. Od dnia ślubu zmianie podlegała jedynie wysokość wynagrodzenia zainteresowanej. Zarobki osiągane przez M. S. były podwyższane do kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia: 1.390,00 złotych od dnia 1 stycznia 2011 r., 1.500,00 złotych od dnia 1 stycznia 2012 r., 1.600,00 złotych od dnia 1 stycznia 2013 r., 1.680,00 złotych od dnia 1 stycznia 2014 r., 1.760,00 złotych od dnia 1 stycznia 2015 r., 1.850,00 złotych od dnia 1 stycznia 2016 r., 2.000,00 złotych od dnia 1 stycznia 2017 r., 2.100,00 złotych od dnia 1 stycznia 2018 r. oraz 2.250,00 złotych brutto miesięcznie od dnia 1 stycznia 2019 r. M. S. zarówno przed, jak i po ślubie nie posiadała pełnomocnictwa do występowania w imieniu A. (...) A. S. (1) oraz nie podejmowała ani nie współuczestniczyła w podejmowaniu decyzji w firmie jej męża. Zdarzało się, że odwołujący wydawał swojej żonie jednorazowe upoważnienia do odbioru albo złożenia dokumentów. Do zadań ubezpieczonej należała tylko obsługa biura firmy. Ponadto zainteresowana nie była przełożonym i nie miała wpływu na wykonywaną pracę przez innych pracowników odwołującego. Zainteresowana zawarła z mężem umowną rozdzielną majątkową małżeńską i nie ponosiła żadnych kosztów związanych z prowadzeniem działalności (odpis skrócony aktu małżeństwa z dnia 3 lipca 2010 r., k. 101 a. o., aneksy do umowy o pracę z dnia 30 listopada 2010 r., 12 grudnia 2011 r., 14 grudnia 2012 r., 16 grudnia 2013 r., 16 grudnia 2014 r., 31 października 2016 r., 15 grudnia 2017 r., 14 grudnia 2018 r., k. 103, 110, 120, 132, 141, 151, 164, 175, 190 a. o., karty przychodów i wynagrodzeń, k. 15-29 akt ZUS, zeznania świadka M. U., odwołującego i zainteresowanej. k. 20 verte i 27-28 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił w dniu 4 grudnia 2018 r. A. S. (1) o zamiarze wszczęcia kontroli w zakresie: prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania jest zobowiązany, a także zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego; ustalenia uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacania ich oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu; prawidłowości i terminowości opracowywania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe; wystawiania zaświadczeń lub zgłaszania danych dla celów ubezpieczeń społecznych. Następnie w dniu 19 kwietnia 2019 r. organ rentowy zawiadomił odwołującego o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie obowiązku złożenia korygujących dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych poczynszy od lipca 2010 r. (zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli z dnia 4 grudnia 2018 r., k. 1 akt ZUS, zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dnia 19 kwietnia 2019 r., k. 103 akt ZUS).

Po przeprowadzeniu w całości postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydał trzy zaskarżone decyzje:

- z dnia 4 czerwca 2019 r., nr: (...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. ZUS ustalił dla odwołującego kwoty należnych składek na Fundusz Pracy za M. S. za okres od lipca 2010 r. do grudnia 2018 r.;

- z dnia 4 czerwca 2019 r., nr: (...) w myśl art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Organ rentowy stwierdził, że odwołujący nie jest zobowiązany do odprowadzania i opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za M. S. za okres od lipca 2010 r. do grudnia 2018 r.;

- z dnia 4 czerwca 2019 r., nr: (...) zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 36 ust. 1 i art. 87 ust. 2 ustawy

z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W tej decyzji organ rentowy stwierdził, że M. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 3 lipca 2010 r. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność u płatnika składek A. S. (1). Jednocześnie wskazał, że nie podlega ona obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik. Zatem Zakład wyliczył podstawy wymiaru składek dla zainteresowanej na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2010 r. do grudnia 2018 r.

W uzasadnieniach decyzji organ rentowy wskazał, że w dniu 3 lipca 2010 r. M. S. i A. S. (1) zawarli związek małżeński i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. W związku z tym przyjęto, że zainteresowana od tej daty podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca

z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek. ZUS uznał, że zawarcie małżeństwa kreuje obowiązek ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy z osobą prowadzącą działalność gospodarczą. W jego ocenie ubezpieczona pracując w firmie męża

w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego zajmowała się w istocie wieloma sprawami organizacyjnymi. Mając powyższe na uwadze organ rentowy stwierdził, że odwołujący jest zobowiązany do wykazywania w dokumentach rozliczeniowych składki na Fundusz Pracy za ubezpieczoną a jednocześnie taki obowiązek nie występuje w zakresie wykazywania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (decyzje z dnia 4 czerwca 2019 r., k. 109-127 akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach organu rentowego i w aktach osobowych oraz w oparciu o zeznania świadka M. U., odwołującego

i zainteresowanej. Powołane dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mające walor dowodowy

i mogące stanowić podstawę do ustalenia stanu faktycznego sprawy. Jednocześnie zdaniem Sądu złożone przez świadka zeznania były logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały

z dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy. Ponadto potwierdzały one również wersję przedstawioną przez odwołującego i zainteresowaną, przynajmniej w części dotyczącej tych okoliczności, które były świadkowi znane. Świadek potwierdził, że ubezpieczona nie współprowadziła działalności gospodarczej wraz z mężem, bowiem w spornym okresie czasu wykonywała jedynie czynności administracyjno-biurowe. Z zeznań świadka i stron wynika, że ubezpieczona nie była upoważniona do reprezentowania firmy ani nie podejmowała żadnych decyzji mających wpływ na działalność firmy. Dodatkowo świadek potwierdził, że po zawarciu małżeństwa pozostał niezmienny zakres obowiązków zainteresowanej.

W związku z powyższym ustalone fakty dały podstawę do wydania rozstrzygnięcia

w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania A. S. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 czerwca 2019 r., nr: (...), (...) oraz (...), jako zasadne, zasługują na uwzględnienie.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie wymagał rozważenia, czy odwołujący ma obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne od lipca 2010 r. za M. S. jako pracownika czy jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300 j.t.) zwanej dalej „ustawą” obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy, jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca. Jak stanowi art. 8 ust. 11 ustawy za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, zleceniobiorcami oraz z osobami fizycznymi, wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4-5a, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka

i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób,

z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. W rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, zleceniobiorcami oraz z osobami fizycznymi, wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4-5a, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. Zaś zgodnie z art. 13 pkt 5 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby współpracujące - od dnia rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, wykonywaniu umowy agencyjnej albo umowy zlecenia lub współpracy z osobami fizycznymi wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców do dnia zakończenia tej współpracy. Art. 16 ust. 5a ustawy wskazuje, że składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe osób współpracujących finansuje w całości z własnych środków osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub osoba fizyczna, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców. Zgodnie z dyspozycją art. 18 ust. 8 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i 5a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Kwestia ubezpieczenia zdrowotnego została zawarta w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U.

z 2019 r., poz. 1373 j.t.). Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 1c tej ustawy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą lub osobami z nimi współpracującymi, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub przepisów o ubezpieczeniach społecznych lub ubezpieczeniu społecznym rolników. Zaś na podstawie art. 81 ust. 2 w/w ustawy podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c i pkt 1a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego

wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

W zakresie odróżnienia współpracy od stosunku zatrudnienia, judykatura zwraca uwagę na brak prawnej definicji pojęcia współpracy. Sąd Najwyższy wskazał, że współpraca jest formą współdziałania z prowadzącym działalność gospodarczą, a "osobą współpracującą" jest taka osoba, z którą nie zawarto żadnej umowy dotyczącej rodzaju świadczonej pracy. Poza tym współpraca jest wolna od elementów składających się na pojęcie stosunku pracy – podporządkowania, ciągłości, wyraźnie określonego wynagrodzenia, zakresu czynności; działania osoby współpracującej nie mają charakteru czynności pracowniczych. Cechami konstytutywnymi współpracy przy działalności gospodarczej są występujące łącznie: istotny "ciężar gatunkowy" działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, lecz muszą pozostawać w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności oraz charakteryzować się pewną stabilnością i zorganizowaniem, oraz "znaczący" czas i częstotliwość podejmowanych prac (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., sygn. akt II UK 134/08). Za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej, powodującą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, uznać należy taką pomoc udzieloną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2008 r., sygn. akt II UK 286/07). Cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy prowadzeniu działalności gospodarczej” w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych są występujące łącznie: 1) istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań współpracownika, które to działania nie mogą mieć charakteru wtórnego; muszą pozostawać w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności oraz muszą charakteryzować się pewną systematycznością, stabilnością i zorganizowaniem; 2) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót. Ponadto, za współpracującego przy prowadzeniu działalności pozarolniczej można uznać tylko taką osobę, która na rzecz tej działalności wykonuje prace takiego rodzaju, rozmiaru i częstotliwości, że mają one wymiar ekonomiczny i organizacyjny na tyle istotny, iż mogą być postrzegane jako współpraca przy prowadzeniu tej działalności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2019 r., sygn. akt II UK 216/18). Ocena, czy w konkretnej sytuacji pomoc świadczona przez małżonka może być uznawana za współpracę w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowiącą w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy podstawę do objęcia tej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi, wymaga uprzednich ustaleń faktycznych co do charakteru i rodzaju tych czynności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., sygn. akt I UK 202/17).

Wobec powyższego warunkiem, jaki jest konieczny do uznania danej osoby za współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, jest zaliczenie jej do kręgu najbliższych dla prowadzącego działalność gospodarczą. Jednak pojęcie wspólnego gospodarstwa domowego nie zostało doprecyzowane w ustawie systemowej. Wspólnym gospodarstwem domowym mamy do czynienia wtedy, gdy osoby nie tylko razem zamieszkują, ale także wspólnymi siłami zaspokajają swoje potrzeby życiowe. Prowadzeniem wspólnego gospodarstwa domowego są zatem zarówno sytuacje, w których np. małżonkowie zarobkują i wspólnie łożą na utrzymanie rodziny, jak również te, gdy jeden z małżonków uzyskuje dochody z działalności zarobkowej, a drugi zajmuje się prowadzeniem domu. Należy stwierdzić, że zaspokajanie potrzeb założonej przez małżonków rodziny jest jednym z ich podstawowych obowiązków. W konsekwencji obowiązek ten istnieje niezależnie od ustroju majątkowego istniejącego między małżonkami. W niniejszej sprawie odwołujący wskazywał, że pomiędzy małżonkami istnieje ustrój rozdzielności majątkowej, co jednak nie jest równoznaczne z uznaniem, że nie prowadzą oni wspólnego gospodarstwa domowego. Decydujące znaczenie mają faktyczne relacje między zainteresowanymi osobami. Przy określeniu prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego należy brać pod uwagę następujące okoliczności: wspólny adres zameldowania (zamieszkania), prowadzenie wspólnego budżetu domowego, współpraca w załatwianiu codziennych spraw życiowych.

W rozpoznawanej sprawie nie było sporne, że zainteresowana jest żoną odwołującego

i pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Jednakże zawarcie umownej rozdzielnosci małżeńskiej uzasadnia stwierdzenie, że ubezpieczona nie osiągała żadnych korzyści i nie partycypowała w zarobkach jej męża uzyskiwanych z tytułu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Sąd zważył, że statusie osoby współpracującej decydują trzy przesłanki, tj. zaliczenie do enumeratywnie wymienionego kręgu osób bliskich, pozostawanie członka rodziny we wspólnym gospodarstwie domowym oraz „współpraca” przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Wszystkie wymienione wyżej przesłanki muszą występować łącznie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 kwietnia 2016 r., III AUa 1730/15). Zaznaczenia wymaga, że współpraca z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą nie wynika z czynności prawnej, lecz jest konsekwencją faktycznej współpracy podmiotów wymienionych w treści art. 8 ust. 11 ustawy systemowej (wyrok Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 19 października 2015 r. III AUa 766/15).

Żaden z przepisów prawa nie definiuje jakim kryteriom winna odpowiadać współpraca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. W oparciu o utrwalone orzecznictwo zasadne jest przyjęcie, że wykonywana przez osoby współpracujące działalność powinna charakteryzować się ciągłością i zorganizowaniem. Wyłącznie taka współpraca powoduje obowiązek ubezpieczenia społecznego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 lipca 2006 r., o sygn. akt III AUa 1641/05). Cechą konstytutywną pojęcia współpraca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej jest istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań współpracownika, które to nie mogą mieć charakteru wtórnego. Przedmiotowe działania muszą jednocześnie pozostawać w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności oraz muszą charakteryzować się pewną systematycznością, stabilnością i zorganizowaniem, a nadto muszą obejmować znaczący czas i częstotliwość (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt III AUa 2274/12 Cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy działalności gospodarczej” są występujące łącznie: istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej, stabilność i zorganizowanie oraz znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., sygn. akt II UK 134/08).

Przyjąć również należy, że współpraca oznacza pracę wykonywaną wspólnie, bądź działalność prowadzoną z inną osobą. Z wykładni literalnej powołanej regulacji wynika również, że termin współpraca przy prowadzeniu działalności, którym operuje art. 8 ust. 11 ustawy systemowej zakłada, że współpracujący ma istotny wpływ na tę działalność. Wartość działania w ramach współpracy musi być także znacząca. Ponadto z terminem współpraca wiąże się także cecha stałości, w sensie stabilności ekonomiczno-zawodowej osoby zainteresowanej. Ważne jest istnienie pewnego związania z pracą wykonywaną w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Zasadne jest też przyjęcie, że wykonywana przez osoby współpracujące działalność powinna charakteryzować się zorganizowaniem i pewną ciągłością. Nie może zatem stanowić w sensie prawnym współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej sporadyczne, podejmowane okazjonalnie, zajmujące nikłą ilość czasu wystawianie faktur, czy wydawanie ad hoc (gdy nie ma pracownika) towaru. Znaczenie gospodarcze, organizacyjne i stabilność takich działań są znikome i nie kwalifikują się do oceny, że w sensie prawnym dochodzi do „współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej”. Stwierdzić zatem należy, że za współpracującego przy prowadzeniu działalności pozarolniczej można uznać tylko taką osobę, która na rzecz tej działalności wykonuje prace takiego rodzaju, rozmiaru i częstotliwości, że mają one wymiar ekonomiczny i organizacyjny na tyle istotny, iż mogą być postrzegane jako współpraca przy prowadzeniu tej działalności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., sygn. akt II UK 315/09).

Jak zostało już wskazane, kluczowe znaczenie dla uznania członka rodziny za osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej ma okoliczność faktycznego wykonywania przez niego pracy, pozostającej w bezpośrednim związku z przedmiotem działalności gospodarczej płatnika. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że w spornym okresie czasu A. S. (2) nie spełniła podstawowej przesłanki wynikającej z przepisów, bowiem nie wykonywała żadnej pracy związanej z współprowadzeniem działalności gospodarczej swojego męża. Zainteresowana została zatrudniona w dniu 21 września 2002 r. na stanowisku pracownika administracyjno-

biurowego. Wszystkie czynności ubezpieczona wykonywała jako pracownik. W trakcie zatrudnienia wypełniła również wszystkie przesłanki wynikające z art. 22 § 1 k.p., zgodnie

z którym przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Należy podkreślić, że zawarty w dniu 3 lipca 2010 r. związek małżeński przez ubezpieczoną i odwołującego nie zmienił charakteru wykonywanej przez nią pracy. Zainteresowana bowiem w dalszym ciągu wykonywała czynności administracyjno-biurowe, do których zaliczał się odbiór i wysyłka dokumentów, prowadzenie rozmów telefonicznych, korespondencji mailowej oraz akt osobowych pracowników. W ocenie Sądu żaden element

z wykonywanego przez ubezpieczoną zakresu obowiązków nie miał istotnego wymiaru ekonomicznego dla firmy jej męża. Poza tym współpraca przy prowadzeniu działalności gospodarczej jest wolna od elementów składających się na pojęcie stosunku pracy. Tymczasem w firmie zainteresowana podlegała podporządkowaniu i nadzorowi, który wykonywany był bezpośrednio przez jej męża. Jednocześnie ubezpieczona miała wyraźnie określone wynagrodzenie w umowie o pracę oraz zakres czynności, który zobowiązana była wykonywać. Działania M. S. miały więc charakter czynności pracowniczych.

W swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy podkreśla, że współpraca osoby bliskiej musi mieć znaczenie ekonomiczne dla prowadzącego działalność. Z wykładni gramatycznej wynika, że termin „współpraca przy prowadzeniu działalności”, zwłaszcza gospodarczej, którym posługuje się art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zakłada, że współpracujący ma istotny wpływ na tę działalność. Wartość działania w ramach współpracy musi być także znacząca. Nie bez przyczyny stawiano w literaturze wymaganie, by odnosić ową współpracę i jej wartość do zysku przedsięwzięcia gospodarczego, prowadzonego przez małżonka. Z terminem współpraca wiąże się także cecha stałości, w sensie stabilności ekonomiczno-zawodowej osoby zainteresowanej. Ważne jest istnienie pewnego związania z pracą wykonywaną w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Zasadne jest też przyjęcie, że wykonywana przez osoby współpracujące działalność powinna charakteryzować się zorganizowaniem i pewną ciągłością. Nie może zatem stanowić w sensie prawnym współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej sporadyczne, podejmowane okazjonalnie, zajmujące nikłą ilość czasu wystawianie faktur, porządkowanie dokumentacji, wykonywanie innych prostych czynności biurowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2018 r., sygn. akt I UK 459/17). W ocenie Sądu taki też zakres obowiązków miała określony ubezpieczona. Fakt zawarcia z odwołującym związku małżeńskiego i wspólnego zamieszkania, na który powoływał się organ rentowy w zaskarżonej decyzji, nie uzasadniał zmiany statusu ubezpieczeniowego M. S. z pracownika na osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika składek. Jedynym czynnikiem zmieniającym postanowienia umowne było kilkukrotne podwyższanie wysokości jej wynagrodzenia związane z podwyższeniem płacy minimalnej. Zainteresowana, oprócz wykonywania czynności nie mających wpływu na sferę organizacyjną i finansową, nie podejmowała również żadnych wiążących decyzji dla firmy. Ubezpieczona nie posiadała pełnomocnictw do występowania w imieniu firmy ani nie podejmowała wiążących decyzji dla funkcjonowania prowadzonej działalności przez jej męża. Ponadto nie organizowała pracy innym pracownikom oraz nie nadzorowała i nie kontrolowała efektów wykonywanych przez nich czynności.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, że M. S. od dnia 3 lipca 2010 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia

3 lipca 2010 r. jako pracownik u płatnika składek. Dodatkowo należało ustalić, że wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynika z wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczoną określonego umową o pracę, które było wielokrotnie zmieniane w spornym okresie czasu. W związku z tym Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)

MK